

Skötselplan för naturreservatet Låjssa

Denna skötselplan är en bilaga till länsstyrelsens beslut 2021-10-06 om bildande av naturreservatet Låjssa.

Skötselplan för naturreservatet Låjssa		1
1	Allmänt.....	1
2	Prioriterade bevarandevärden.....	1
3	Mål och åtgärder	2
3.1	Skog.....	2
3.2	Våtmarker, sjöar och vattendrag.....	3
3.3	Kulturmiljövärden.....	4
3.4	Anläggningar och information.....	4
4	Tillfartsvägar.....	10
5	Jakt- och fiskerättigheter	10
6	Källhänvisning	10
7	Bilagor.....	10

1 Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Låjssa**. Vid planering och utförande av skötselåtgärder ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också beaktas. Bevarandemålen för de ingående naturtyperna styr vilken slags naturvårdande skötsel som planeras.

Nästan hela naturreservatet ägs av Naturvårdsverket. I södra delen ingår en privat fastighet (Högträsk 1:10) och i reservatets centrala del finns två ströängar som är privatägda (Högträsk 1:3, Högträsk 2:3). Bilaga D visar reservatets olika markägarkategorier. Större skötselåtgärder som berör annan markägare än Naturvårdsverket ska alltid föregås av samråd med markägaren. Större skötselåtgärder som kan påverka rennäringens verksamhet ska föregås av samråd med berörda samebyar.

2 Prioriterade bevarandevärden

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är den urskogsartade skogen med dess stora biologiska mångfald och höga friluftsvärden. Skogarna håller till övervägande del mycket höga naturvärden och stora delar kännetecknas av urskogsartade tall- och barrblandbestånd med träd i åldrar upp till 300-400 år, i vissa fall 500 år. I området har ett flertal hotade och rödlistade arter påträffats. Landskapet har även höga friluftsvärden genom sina mycket tilltalande sjöar och småtjärnar omgärdade av åsar med gammal skog på lättvandrad mark.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets natur- och friluftsvärden förstörs.

3 Mål och åtgärder

3.1 Skog

Målsättningen är att främmande arter (t ex contortatall) som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen inte ska förekomma i reservatet. Idag finns inga uppgifter om att contortatall eller andra främmande arter finns inom reservatet. Om contortatall eller andra främmande arter upptäcks inom naturreservatet ska detta dokumenteras och åtgärdas.

3.1.1 Skogliga värdekärnor

Skogen i naturreservatet utgörs till största delen av värdekärna. Urskogsartad tallskog och barrblandskog i sen succession och av hög ålder dominerar reservatets värdekärnor. Det finns överlag gott om gamla överståndare och rikligt med död ved. Graden av påverkan från äldre tiders skogsbruk såsom dimensionsavverkning och plockhuggning varierar i värdekärnorna men överlag är den låg. Spår av bränder finns på många platser i reservatet. De skogliga värdekärnorna bedöms bevaras bäst genom fortsatt fri utveckling.

Bevarandemål

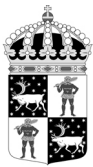
- Arealen värdekärna får inte minska; målet är att arealen värdekärna ska *öka* i takt med att utvecklingsmarker uppnår statusen värdekärna.
- Naturvärden samt naturlig hydrologi ska bevaras och växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatet.

3.1.2 Skogliga utvecklingsmarker

I reservatet finns avgränsade områden som har en något högre påverkansgrad, främst i form av återkommande plockhuggningar. Dessa områden har klassats som utvecklingsmarker. Plockhuggningarna har gjort att det i utvecklingsmarkerna är längre mellan naturvårdselementen men områdena håller ändå vissa naturvärden i form av lång trädkontinuitet, spridda 250-åriga tallöverståndare och grova tallågor. I skötselområde A bedöms utvecklingen av naturvärdena kunna påskyndas av en naturvårdsbränning. Skötselområdet är markerat i bilaga B och beskrivs ytterligare nedan.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2021-10-06

Diarienummer
511-11128-2019

Skötselområde A

Skötselområde A består av olikåldrig ca 80-150 årig barrblandskog på frisk-torr mark med inslag av glasbjörk, asp och enstaka äldre sälgar, se bild 1 nedan. Området är tydligt påverkat av plockhuggning och det finns endast enstaka gamla granar och tallar. I området finns sparsamt med död ved. Området bedöms lämpligt för naturvårdsbränning och utvecklingen av naturvärdena bedöms kunna gynnas av en naturvårdsbränning. Området ligger även nära väg och det finns naturliga brandbarriärer vilket underlättar de praktiska aspekterna av en naturvårdsbränning.

Bild 1. Barrblandskog i skötselområde A. Fotot är taget i skötselområdets södra del. Foto: Frédéric Forsmark/Länsstyrelsen Norrbotten

Bevarandemål

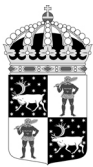
- Naturvärdena ska öka och utvecklingsmarkerna ska utvecklas i riktning mot skiktad naturskog.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Utred förutsättningarna att utföra naturvårdsbränning i skötselområde A

3.2 Våtmarker, sjöar och vattendrag

Länsstyrelsen har inte genomfört någon riktad naturvärdesinventering av reservatets våtmarker, sjöar eller vattendrag. Utifrån den kunskap vi har föreslås ingen aktiv skötsel

av dessa områden. Tidigare markägaren Jokkmokks allmänning har tidigare planterat ut röding, öring, harr och regnbåge i ett flertal av sjöarna som ingår i reservatet.

3.3 Kulturmiljövärden

I reservatet finns flera kända och registrerade forn- och kulturlämningar, bland annat gamla härdar nordväst om sjön Låjssa. Kända fornlämningar är markerade i bilaga C. Vid naturvärdesinventeringar av området har även gamla barktäkter påträffats. Det är viktigt att forn- och kulturlämningarna bevaras och att särskild hänsyn tas till lämningarna så att dessa inte skadas vid skötselinsatser. För att undvika skador på fornlämningar eller kulturmiljövärden ska samråd ske med länsstyrelsens antikvarier inför planerade skötselåtgärder.

3.4 Anläggningar och information

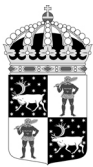
Låjssa är ett lokalt känt utflyktsmål som nyttjas för jakt, fiske, utflykter och bärplockning. Att området nu ges naturreservatsstatus och områdets höga natur- och friluftslivsvärden blir mer kända för allmänheten gör att länsstyrelsen bedömer att antalet besökare kan komma att påverkas.

3.4.1 Befintliga anläggningar

I den norra delen av reservatet finns flera befintliga anläggningar för friluftslivet. Anläggningarna är i blandat skick och en del av dem är i behov av upprustning. I reservatet finns bland annat en timrad koja, utedass, ommarkerade strövstigar, eldplatser samt öppna vindskydd. Befintliga anläggningar är markerade i bilaga C. De befintliga anläggningarna som är placerade på Naturvårdsverkets fastighet förvaltas av Länsstyrelsen.

3.4.1.1 Koja vid Lundsjön

I anslutning till Lundsjön finns en timrad koja med kamin. Kojans placering är markerad i bilaga C. Kojan är i tämligen bra skick. En utredning bör ändå göras för att se vilket behov av upprustningsåtgärder som finns. Kojan ska stå öppen för besökare. I och på dörren av kojans sitter gamla inaktuella skyltar. Dessa bör tas ned och aktuell skylt där information om reservatets naturvärden, vilka regler som gäller i reservatet samt information om förhållningsregler vid användning av kojans bör sättas upp.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2021-10-06

Diarienummer
511-11128-2019

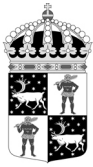
Bild 2. Kojan vid Lundsjön med tillhörande eldplats. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten

3.4.1.2 Utedass

I reservatet finns två utedass. Dassens placeringar är markerade i bilaga C. Dassen är i brukligt skick. En utredning bör göras för att se vilket behov av upprustningsåtgärder som finns för dassen.

Bild 3. Befintligt utedass i anslutning till kojan vid Lundsjön. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2021-10-06

Diarienummer
511-11128-2019

3.4.1.3 Vedbod

En vedbod finns placerad längs skogsbilvägen. Vedbodens placering är markerad i bilaga C. Vedboden är brukligt skick. En utredning bör göras för att se vilka upprustningsåtgärder som är lämpliga. Eventuellt är det lämpligt att vedboden flyttas så att den står i anslutning till området intill vändplanen, vid område som är föreslaget för eventuella tillgängliggörande åtgärder.

Bild 4. Befintlig vedbod. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten

3.4.1.4 Öppna vindskydd

I reservatet finns flertalet timrade, öppna vindskydd i varierande skick. Vindskyddens placering är markerade i bilaga C. En utredning bör göras för att se vilket behov av upprustningsåtgärder som finns för dessa. Upprustning av de vindskydd som ligger längs den föreslagna stigdragningen markerad A som preciseras i bilaga C ska prioriteras för åtgärder.

Bild 5. Befintligt vindsydd vid Kaffesjön. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten

3.4.1.5 Eldplatser

I reservatet finns flera befintliga eldplatser i varierande skick. Dessa är markerade i bilaga C. Upprustning, såsom byte av ruttnande bänksitsar, av de eldplatser som ligger längs den föreslagna stigdragningen markerad A som preciseras i bilaga C ska prioriteras för åtgärder.

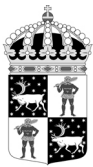
Bild 6. Befintlig eldplats vid vändplanen. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten

3.4.1.6 Sopor

I reservatet finns en soptunna utplacerad, markerad i bilaga C. Denna ska tas bort då reservatsbesökaren själv bör ombesörja för att frakta bort sitt eventuella skräp.

3.4.1.7 Parkeringsplatser

Reservatet har flera parkeringsplatser, varav de två huvudsakliga parkeringsplatserna är markerade i bilaga C. Vid infarten från väster och vid vändplanen finns två större parkeringsytor. Längs med skogsbilvägen som korsar reservatet i öst-västlig riktning finns även ett flertal parkeringsfickor bland annat intill kojan vid Lundsjön. Vintertid plogas inte skogsbilvägen men parkeringsytan vid infarten från den allmänna vägen plogas enligt uppgift från och med mars.

3.4.2 Föreslagna anläggningar

3.4.2.1 Föreslaget område lämpligt för tillgängliggörande åtgärder

Orange rastreratområde i bilaga C, intill vändplanen, bedöms vara ett lämpligt utvecklingsområde som en utgångspunkt för informations-/tillgängliggörande insatser för friluftslivet. Området är lättillgängligt och ligger vackert alldeles intill en av sjöarna. Här finns också en befintlig eldplats samt ett utedass. I anslutning till rastrerat område finns en större parkeringsyta och vändplan under barmark.

3.4.2.2 Föreslagna vandringsstigar

I reservatet finns äldre strövstigar. Dessa är dock till stora delar igenväxta och svåra att följa. För att underlätta för besökare att upptäcka de sevärdheter som finns i reservatet föreslås därför att två vandringsstigar märks upp, båda utgår från orange-rastrerat område som bedöms lämpligt för tillgängliggörande åtgärder. En vandringsstig i den norra delen av reservatet markerad A i bilaga C samt en runt sjön Låjssa markerad B i bilaga C. Delar av den föreslagna dragningen märkt A utreddes i samband med fältbesök 2020. Två befintliga spångar på ca 25- respektive 20 meter behöver bytas ut längs sträckningen. Den föreslagna stigdragningen runt sjön Låjssa, markerad B i bilaga C, är ca 5,5 km lång i terräng och ytterligare 1,2 km på skogsbilvägen. Stigen passerar bland annat förbi flera olika skogstyper, en stor kallkälla samt kulturlämningar i form av gamla härdar. Ca 250 meter av den föreslagna stigdragningen märkt B passerar utanför reservatet. Innan dragning av stig B bör samråd hållas med markägare till den fastighet där stigen passerar utanför reservatet. Förslag på dragning av stigarna och de befintliga spångarnas placering är markerade i bilaga C.

Stigar som anläggs ska så långt som möjligt anpassas till naturliga förutsättningar för att minimera behovet av röjning och påverkan på naturmiljön. Vid röjning av stigar i reservatet ska alla träd med diameter över 10 cm i brösthöjd lämnas kvar som död ved. För att bevara naturvärden men även av estetiska skäl, ska kapning av lågor undvikas om framkomligheten istället kan lösas genom t ex kvistning eller omdragning av stigen. Av säkerhetsskäl ska fokus i underhållet av stigarna framförallt vara på att stigmarkeringarna hålls tydliga samt att spångade delar är i gott skick.

3.4.2.3 Föreslagna vedförråd

För att underlätta för besökare till reservatet samt för att undvika skador på levande och döda träd i reservatet föreslås att ett-två vedförråd placeras ut, förslagsvis ett i anslutning till befintlig koja samt ett i anslutning till det utpekade utvecklingsområdet för friluftslivet, markerade i bilaga C.

Skötselmål

- Markslitage från besökare får inte bli så stort att det påverkar områdets natur- eller upplevelsevärden negativt.
- Åtgärder för tillgängliggörande samt kanalisering av besökare inom reservatet ska vara ändamålsenliga och syfta till att synliggöra och bevara områdets naturvärden, samt att gynna friluftslivet.
- Anläggningar ska vara anpassade till naturmiljön och hållas i gott skick.

Skötselåtgärder

- Utred behovet av upprustningsåtgärder av kojan med tillhörande eldplats vid Lundsjön samt de två utedassen.
- Utred behovet av upprustningsåtgärder av befintlig vedbod, samt möjlighet att flytta vedboden i anslutning till vändplanen.
- Upprustning av befintliga öppna vindskydd samt eldplatser. Anläggningar längs den föreslagna stigdragningen märkt A i bilaga C prioriteras för åtgärder.
- Befintlig soptunna markerad i bilaga C plockas bort.
- Två vandringsstigar märks upp, förslagsvis enligt de sträckningar som föreslås i bilaga C och befintlig spång längs stigdragningarna rustas upp.
- Ett-två vedförråd placeras ut, förslagsvis ett i anslutning till befintlig koja samt ett i anslutning till det utpekade utvecklingsområdet för friluftslivet markerade i bilaga C.

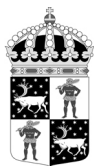
3.4.3 Information

Skyltar med information om reservatet och vilka regler som gäller ska sättas upp, förslagsvis vid de platser som är markerade i bilaga C. Information om reservatet och vilka regler som gäller i reservatet ska också sättas upp i anslutning till kojan vid Lundsjön. Där bör även information om förhållningsregler kopplade till användning av kojan inkluderas. Information om naturreservatet finns även på länsstyrelsens hemsida och i applikationen *Norrbottens naturkarta*.

Vid parkeringen vid allmän väg finns en äldre inaktuell skylt med bland annat information om fiske i området. I reservatet, främst längs skogsbilvägen som korsar reservatets norra del, finns flera äldre inaktuella vandringsledsskyltar samt skyltar som markerar färdstråk för skoter. Vandringslederna är till stora delar igenväxta och enligt tidigare markägaren Jokkmokks allmänning finns det ingen skoterled som dras eller hålls efter i området. Skyltarna är inaktuella och ska därför plockas ned. Det är den tidigare markägaren Jokkmokks allmänning som satt upp skyltarna.

Skötselmål

- Besökaren ska göras medveten om naturreservatets natur- och kulturmiljövärden och vad man bör tänka på vid besöket.
- Vid naturvårdande skötselåtgärder ska allmänheten på ett lättillgängligt sätt kunna få information om bakgrund, orsak och mål med åtgärden.

Skötselåtgärder

- Informationsskyltar sätts upp i anslutning till reservatet, förslagsvis vid de platser som anges i Bilaga C samt i anslutning till kojan vid Lundsjön.
- Befintliga, inaktuella skyltar plockas ned.
- Vid naturvårdande skötselåtgärder sätts skyltar med information om åtgärden upp i anslutning till aktuellt skötselområde.

4 Tillfartsvägar

Vägen från Messauredammen till Nattavaara passerar reservatets västra sida. Reservatet ligger ca 12 km från Messauredammen i riktning mot Nattavaara (Bilaga A). Den skogsbilväg som korsar reservatets norra del i väst-östlig riktning är i körbart skick.

Vid beslutstillfället var Lantmäteriets fastighetsförrättning för köpet av Jokkmokks allmännings fastighet inte klar. I Naturvårdsverkets ansökan om förrättningen (avstyckningen från fastigheten allmänningsskogen s:1) till lantmäteriet preciseras att andelstal i befintliga vägsamfälligheter ska, i den mån det är möjligt fördelas mellan parterna. Finns inga vägsamfälligheter ska servitut bildas för de befintliga vägar respektive part, Naturvårdsverket samt Jokkmokks allmänning, har behov av.

5 Jakt- och fiskerättigheter

Vid beslutstillfället har Naturvårdsverket upplåtit jakten på sin mark till Jokkmokks allmänning. Upplåtelsen gäller till och med den 30 juni 2024.

Vatten- och fiskerättigheterna på de delar av Allmänningsskogen s:1 som ingår i Naturvårdsverket köp av fastigheten övergår, i och med köpet, till Naturvårdsverket.

Det sydöstra hörnet av sjön Låjssa och vattnen som ligger på fastigheten Högträsk 1:10 är enskilt hörande till Högträsk 1:10, däremot är fisket för samma vatten samfällt tillhörande byn Högträsk.

6 Källhänvisning

Länsstyrelsen 2003, 2007, 2017, 2020

Data från fältinventering

7 Bilagor

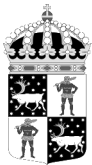
A. Översiktskarta

B. Skoglig naturvärdesklassning, skötselområde samt kulturmiljö

C. Befintliga/föreslagna anläggningar

D. Ägarförhållanden

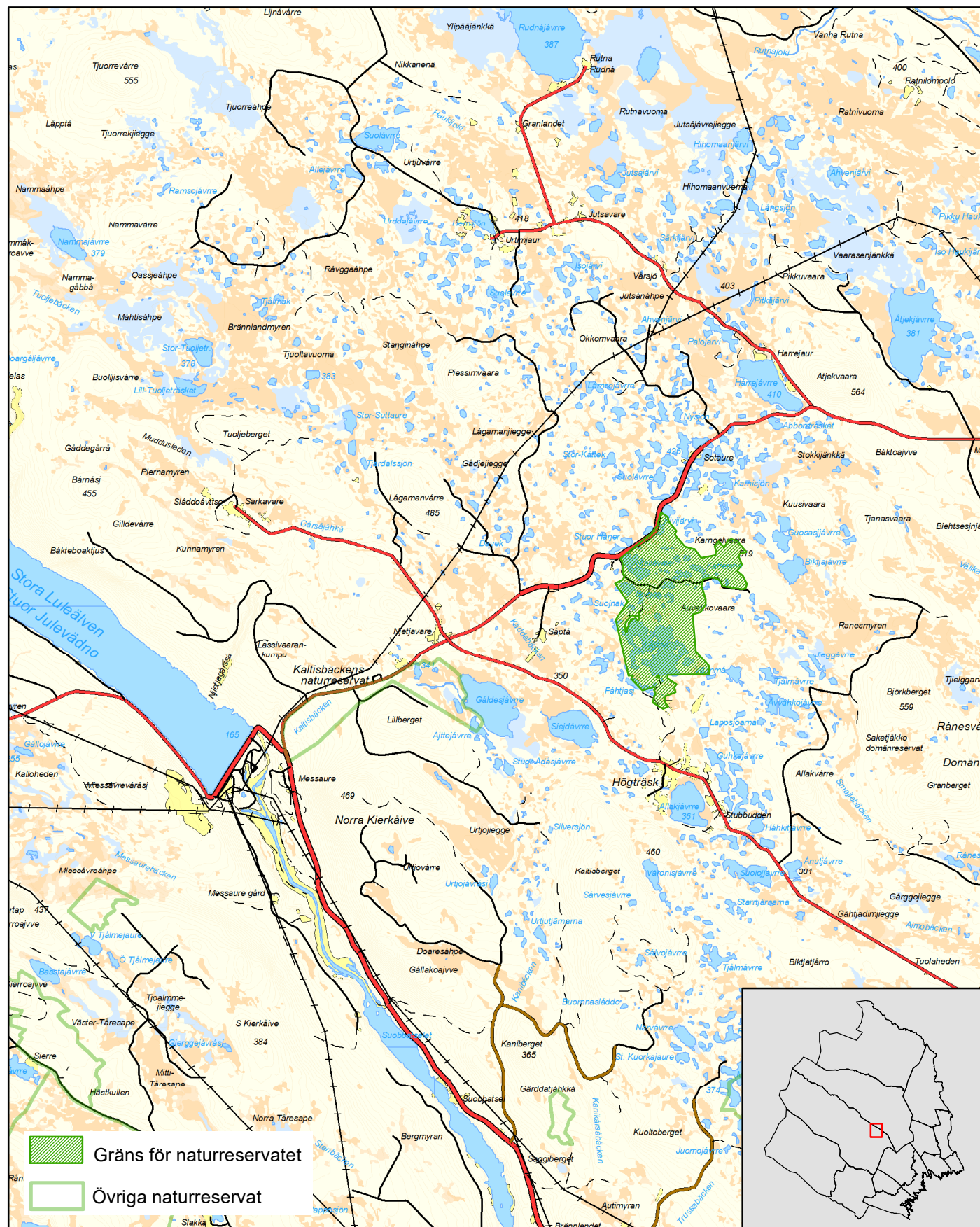
E. Artlista

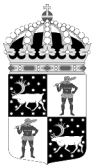

Naturreservatet Låjssa

Jokkmokks kommun

Skala 1:120 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

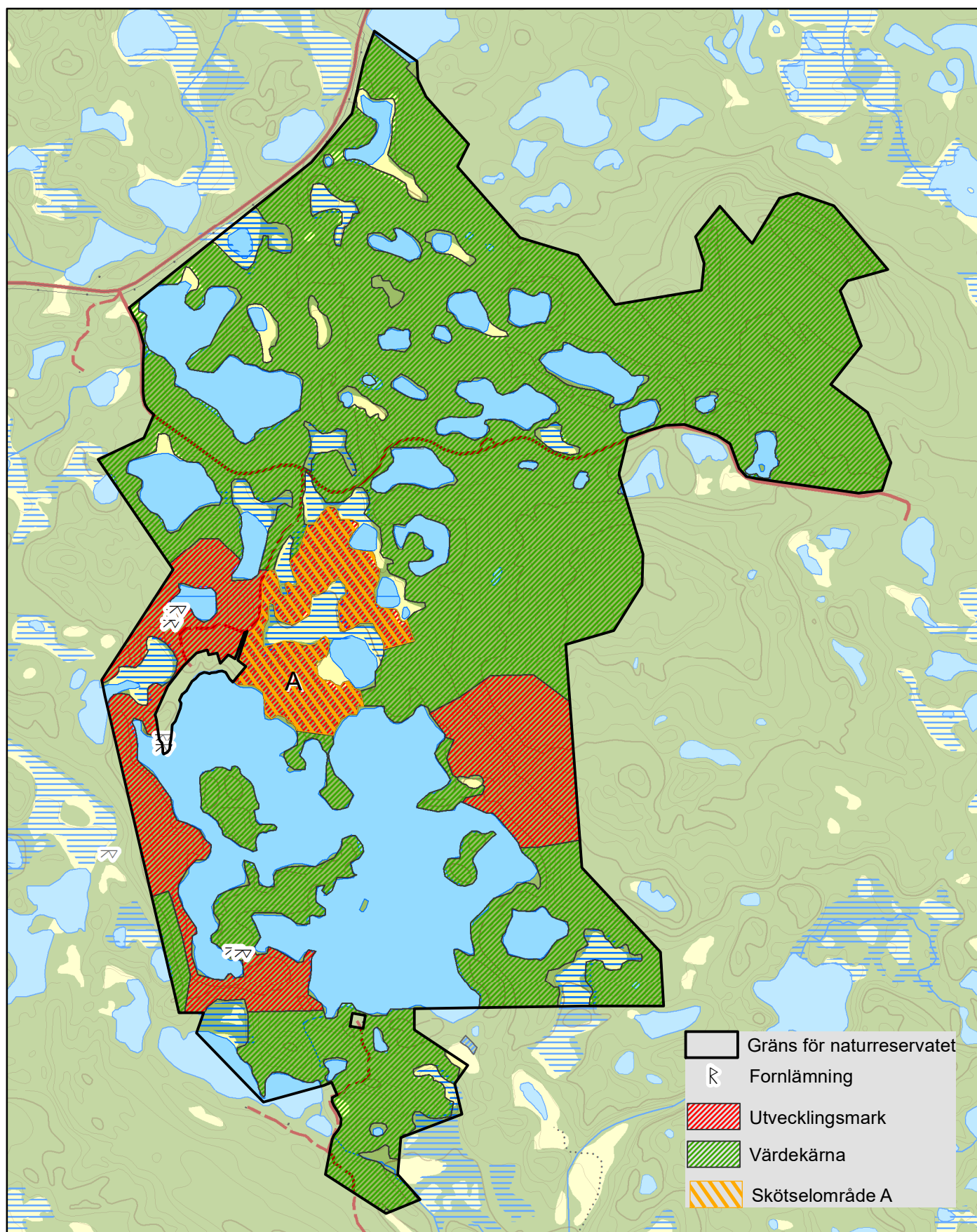

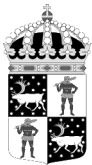
Naturreseptatet Låjssa

Skogliga funktionsklasser, skötselområde samt kulturmiljö

Skala 1:20 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

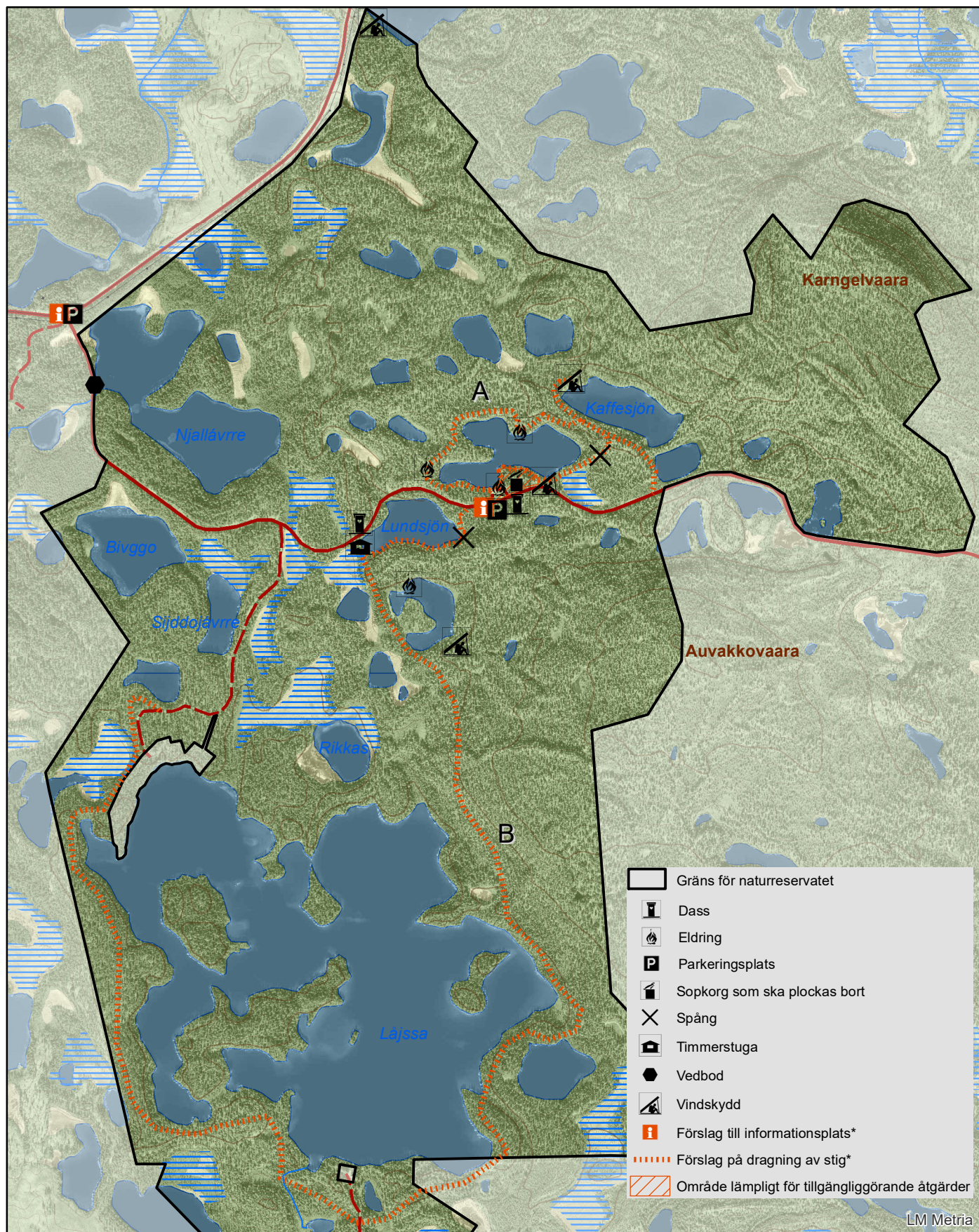

Naturreservatet Låjssa

Befintliga/föreslagna anläggningar

Skala 1:17 000

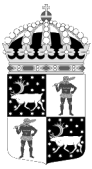
Länsstyrelsen
Norrbotten

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

* Föreslagen anläggning

0 250 500 750 1 000 Meter

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-11128-2019

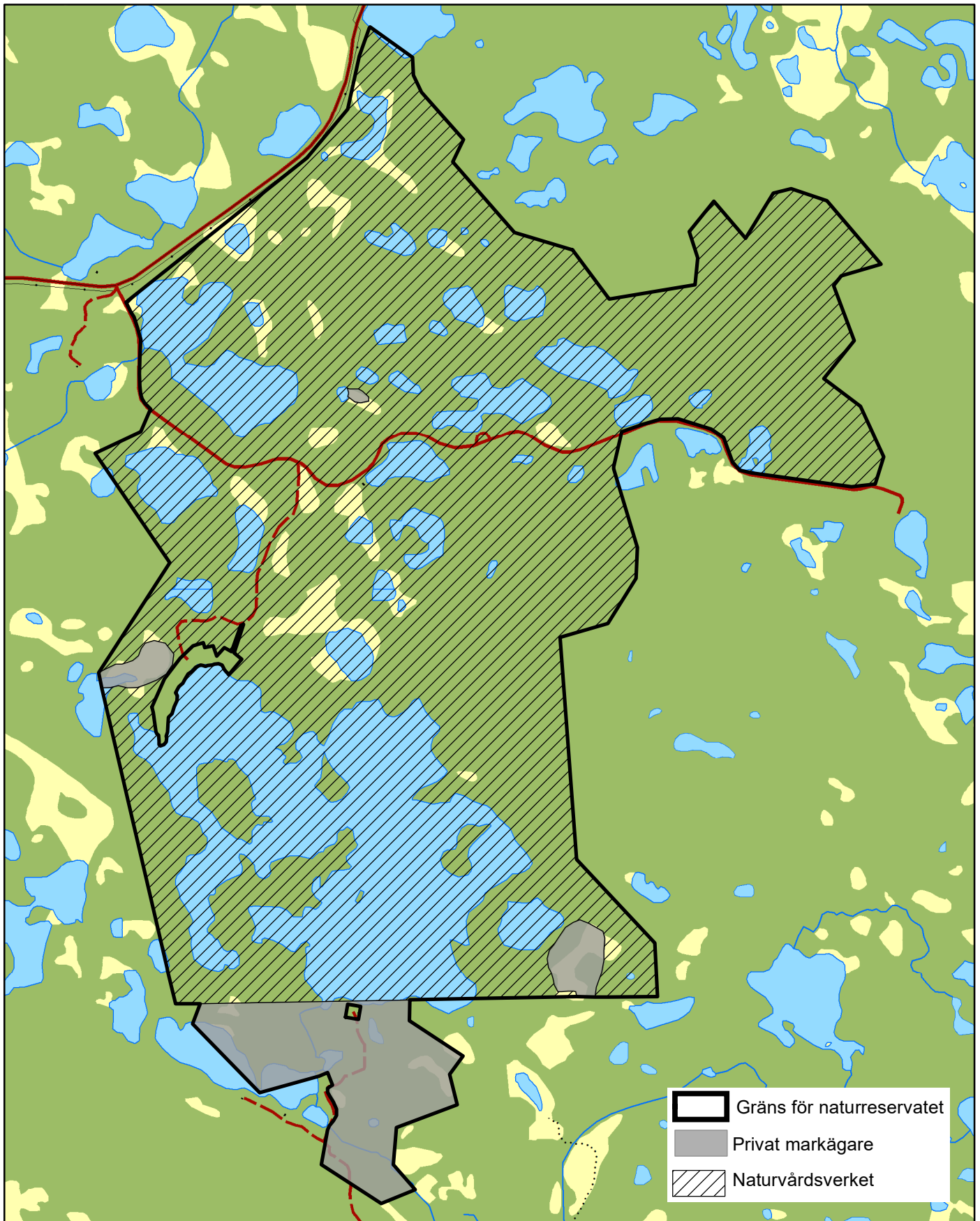
NVR ID 2044064

Bilaga D

Naturreseptatet Låjssa

Ägarförhållanden

Skala 1:20 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

Rödlistade arter samt nyckelarter

Svampar

	Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
1.	Doftskinn	<i>Cystostereum murrain</i>	NT
2.	Fläckporing	<i>Antrodia albobrunnea</i>	VU
3.	Gammelgransskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	NT
4.	Gränsticka	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	NT
5.	Gräddporing	<i>Skeletocutis lenis</i>	VU
6.	Harticka	<i>Inonotus leporinus</i>	NT
7.	Isabellporing	<i>Anomoporia bombycina</i>	EN
8.	Kristallticka	<i>Skeletocutis stellae</i>	VU
9.	Kötticka	<i>Leptoporus mollis</i>	NT
10.	Lappticka	<i>Amylocystis lapponica</i>	VU
11.	Lateritticka	<i>Oligoporus lateritius</i>	VU
12.	Nordtagging	<i>Odonticum romelli</i>	NT
13.	Rosenticka	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT
14.	Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	VU
15.	Silkesporing	<i>Oligoporus sericeomollis</i>	LC
16.	Tajgaskinn	<i>Laurilia sulcata</i>	VU
17.	Tallstocksticka	<i>Gloeophyllum protractum</i>	VU
18.	Ullticka	<i>Phellinus ferrogineofuscus</i>	NT
19.	Urskogsporing	<i>Antrodia infirma</i>	EN
20.	Vaddporing	<i>Anomoporia kamtschatica</i>	NT
21.	Violmussling	<i>Trichaptum laricinum</i>	NT
22.		<i>Antrodiella palassi</i>	VU

Lavar och mossor

	Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
23.	Dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	NT
24.	Knottrig blåslav	<i>Hypogymnia bitteri</i>	NT
25.	Ringlav	<i>Evernia divaricata</i>	VU

Fåglar

	Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
26.	Lavskrika	<i>Perisoreus infaustus</i>	LC
27.	Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	NT

Insekter

	Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
28.	Reliktbock	<i>Nothorhina punctata</i>	NT

Hotkategorier enligt Artdatabankens rödlista 2020. CR=Akut hotad, EN=Starkt hotad, VU=Sårbar, NT=Nära hotad, LC=Livskraftig, DD=Kunskapsbrist

Källa: Länsstyrelsens översiktliga inventering 2007, Skydda skogens inventering 2007